

Tételsorok a magyar nyelv és irodalom szóbeli kisérettségi vizsgához

Tandem Alapítványi Gimnázium, 1013 Budapest, Krisztina körút 61/B

MAGYAR IRODALOM ÉS VILÁGIRODALOM

1. Totem és tabu. A „*Ne érintsd!*” tilalma és a szépirodalom esélyei. Az európai kultúra négy alaprétege, a tradíciókra négy példával. A *Biblia* / Tanakh mint közös európai kulturális kódunk
2. Társadalomkritika, a siker és az erkölcs útjai: Honoré de Balzac *Goriot apó* (*Le Père Goriot*) című regényének értelmezése
3. A bűnös lélek mint kritikus: Charles Baudelaire: *A romlás virágai* (*Le Fleurs du mal*), az Olvasó híres baudelaire-i megszólítása
4. A csinovnyik és lázadása: Nyikolaj Vasziljevics Gogol: *A köpönyeg* / *Шинель* című elbeszélésében
5. Nemzeti hagyományok: bűnhődés, engesztelés, hit és biblikum kérdései Kölcsey Ferenc *Hymnus* (*A magyar nép zivataros századaiból*) című versében
6. Társadalomrajz, lélektan, önéletrajz és „egy tökéletesen szép ember” ábrázolásának kérdései Fjodor Mihajlovics Dosztojevicszkij *A félkegyelmű* (*Идиотъ*) című regényében
7. „*Respice finem*”, felkészülni arra, amire nem lehet: Lev Nyikolajevics Tolsztoj: *Ivan Iljics halála* / *Смерть Ивана Ильича*
8. A műfaj, a drámatípus, a nyelvezet és az előadhatóság kérdései. A történelem mint rémálom és az értelem keresése Madách Imre: *Az ember tragédiája* című művében [Nádasdy Ádám prózafordításával]

9. A vonakodó próféta és a hiány poétikája: Babits Mihály *Jónás könyve* című művének értelmezése

10. Romantikus költőszerepek, ars poeticák Petőfi Sándor költészetében

MAGYAR NYELV

1. A hangok és a hangtörvények. Az *ny*-hasonulási szabály [*torony, de: fölment a toromba*]

2. Az írás: a nyelv egyenruhája. Írás és helyesírás. A magyar helyesírás alapelvei. Miért nem fonetikus? Mit jelent ma a magyar kultúrában a nyelvi etikett? [*Sze'nted mi van azal, aki nem tud hejesen irni?*]

3. Mi a nyelvtan? Rendszer és nyelvtan. Nyelvtanváltozatok. A suksükölés [ld. *Maga aztat nem tudhassa, hogy én mire volnék képes!*]

4. Egy kis mondat: a mondatok fajtái, csoportosításuk lehetőségei. Mellérendelés és alárendelés. [*Jó ez nekünk, ez a nyelv?*]

5. A magyar nyelv szófajrendszere. Névszók, igék, határozószavak, igenevek, indulatszavak és viszonyzószók

6. Egy kis szóalaktan: az agglutináció. Hosszúak, de egy kaptafára mennek! Tő, képző, jel, rag, gyök. Az *-i* kicsinyítő képző [*Hallod-e Rozika te, gyerünk a moziba be!*]

7. Írásbeli szövegalkotás: szövegtípusok és szövegtípus-kompetencia. Textualitás és szövegösszefüggés, kohézió és szövegtagolás. Intertextualitás és vendégszövegek

8. A kommunikáció tényezői, céljai és funkciói. Miért kommunikál az ember? A kommunikáció nyelvi és nem nyelvi eszközei

9. A magyar szókincs: A lexikalizáció szeszélyei [*Te kis tepertő!*] Mindent ki tudunk fejezni? —
Nyelv és gondolkodás. A szleng [*Kicsit még gyúrok rá, de amúgy tele van a hócipőm!*]

10. A magyar szókincs: Hány szó van a magyarban? Honnan vannak a magyar szavak? Kell-e
féltenünk a magyar nyelvet az angol jövevényszavaktól? Vannak a nyelvben idegen szavak?

Kívánok mindenkinek jó, vidám olvasást és gondos, lelkiismeretes felkészülést; természetesen
mindegyik tételt részletesen meg fogjuk beszélni [*discussion*] az órákon.

Kuroli László

Magyar-angol szakos tanár

Budapest, 2023. október 23.